

ŠTUBIDU

LETNIK 19 | ŠTEVILKA 1 | MAREC 2024

ŠTUBIDU

UVODNIK

Dobrodošli v novi številki Štubiduja, ki smo jo za vas v letošnjem študijskem letu pripravili v Sekciji študentov bibliotekarstva.

Odpiramo jo s poročilom o drugem delu raziskave o obratu v knjigobežnicah, ki smo jo člani Sekcije izvedli v času med decembrom 2022 in aprilom 2023, poročilo sledi literarni postanek v odlični kratki zgodbi Matevža Zdolška, ki vas bo vrgla s stola, ali pač. Sledi nekaj vtisov s Kongresa ZBDS, ki je septembra lani potekal v Mariboru, poroča Ana Steinbacher. O Bralnem klubu SŠB in njegovem prvem letu delovanja po nekajletnem premoru piše moderator kluba Dominik Lenarčič. Sledita dva vtisa z Ameriškega kontinenta, tako severnega kot južnega, ki so ju prispevali kolegi, ki so se tam lani spomladi in poleti študijsko mudili. Skoraj pred koncem nas pričaka še pronicljiva in optimizma željna recenzija Dominika Lenarčiča o najnovejši knjigi esejev prof. Blatnika *Knjige na poti*. Za zaključek pa še poročilo o oktobrski medoddelčni ekskurziji v Frankfurt, kjer je Slovenija gostovala na Frankfurtskem knjižnem sejmu.

Pričujoča številka obnovi marsikatero našo aktivnost v preteklem času pa vendar naj izpostavimo še nekaj stvari. Od oktobra s polno paro nadaljujemo z Bralnim klubom SŠB, organizirali smo brucovanje, konec marca pa nas čaka še največji dogodek tega leta: 25. obletnica delovanja Štubiduja. Več o tem kmalu!

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV
SLOVENIJE

Filozofska fakulteta
ŠTUDENTSKI
SVET

Univerza v Ljubljani
FILOZOFSKA
FAKULTETA

KAZALO

Kroženje knjig v knjigobeznicah, nadaljevanje	4
Tektonski premik	6
Proaktivno delovanje knjižnic: uspehi, dileme in izkušnje v praksi	8
Bralni klub SŠB	10
Slovenske knjižnice v Argentini	12
Trije tedni v Clevelandu	19
The more things change the more they stay the same	24
Ekskurzija v Frankfurt	27

KOLOFON

ŠTUBIDU - revija študentov bibliotekarstva

Letnik 19, številka 1, marec 2024 (štud. leto 2023/2024)

Izdaja Sekcija študentov bibliotekarstva pri ZBDS

Kontakt: stubidu@zbds-zveza.si in studenti.biblio@zbds-zveza.si

ISSN 2820-4530

Glavni urednik: Luka Oprešnik

Uredniški odbor: Dominik Lenarčič in Nazariy Shebunchak

Avtorji prispevkov: Julija Brecej, Urh Ferlež, Dominik Lenarčič, Polona Majdič,
Luka Oprešnik, Ana Steinbacher in Matevž Zdolšek

Jezikovni pregled: Metka Medved in Manca Tea Devetak

Oblikovanje in prelom: Luka Oprešnik

Tisk: Birografika BORI d.o.o.

Naklada: 120 izvodov

Grafiko na sedmi strani je generirala umetna inteligenca v okviru programa Canva. Ostalo slikovno gradivo je v lasti avtorjev prispevkov.

Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov na kateremkoli mediju je dovoljen s predhodnim dovoljenjem izdajatelja in navedbo vira.

Poročilo

KROŽENJE KNJIG V KNJIGOBEŽNICAH, NADALJEVANJE

Piše: Dominik Lenarčič

UVOD

V prejšnji številki Štubiduja smo poročali o rezultatih raziskave, v kateri smo spremljali spremembe v vsebini izbranih knjigobežnic. Na podlagi teh sprememb smo skušali izluščiti ugotovitve o njihovi uporabi (promet oz. obrat, raznolikost vsebine in trendi) ter o ljudeh, ki v njih puščajo knjige. Za pričujočo številko smo se odločili raziskavo nadaljevati. V tem prispevku bomo posredovali pridobljene podatke in ugotovitve primerjali s tistimi iz prejšnje raziskave.

METODOLOGIJA IN VZOREC

Prejšnjo raziskavo smo opravili v poznih poletnih mesecih: od konca julija do konca septembra 2022. Tokrat smo opazovanje izvedli v daljšem časovnem okviru – stanje v knjigobežnicah smo spremljali od 17. 12. 2022 do 28. 4. 2023. S tem smo skušali nasloviti nepopolnost podatkov zaradi premajhnega števila opravljenih opazovanj v prejšnji

raziskavi. Vsebino smo preučevali vsake tri tedne. Naš vzorec je sestavljalo sedem knjigobežnic iz petih slovenskih krajev: dve knjigobežnici v Ljubljani, dve v Kranju ter po ena v Naklem, Mariboru in Celju. Tako kot pri prejšnji raziskavi smo pazili na raznolikost, kar se tiče lokacije knjigobežnice (kulturne/izobraževalne ustanove in drugi javni kraji). Pri vsebini smo popisovali vrsto gradiva (monografske – leposlovje in neleposlovje, serijske publikacije in drugo), avtorja (samo pri monografskih publikacijah), naslov, vrsto, zvrst oz. žanr, jezik in količino izbranega naslova.

REZULTATI

Ena od glavnih ugotovitev prejšnje raziskave je bila, da obstaja opazna razlika v vsebini in obratu knjig v knjigobežnicah pri kulturnih/izobraževalnih ustanovah na eni strani in knjigobežnicah pri drugih javnih krajih (parki, kavarne) na drugi. Knjigobežnice v prvi skupini so bile običajno bolj polne, so imele hitrejši obrat in večjo raznolikost v vsebini. Te razlike je bilo mogoče opaziti tudi v novem vzorcu. Dve knjigobežnici iz prve skupine (Ljubljana 1 in Maribor) sta bili postavljeni v bližini izobraževalnih ustanov (Filozofska fakulteta v Ljubljani in Izobraževalni center Piramida v Mariboru). V primerjavi z vsemi ostalimi knjigobežnicami v vzorcu sta ti izstopali po polnosti in raznolikosti vsebine, z ozirom na (ne)leposlovje, strokovna

področja pri neleposlovju in jezik. Mariborska knjigobežnica je izstopala še po obratu, ta je bil izjemno počasen. Počasen obrat namiguje na nepoznavanje in pomanjkanje interesa za knjigobežnico v izbrani ustanovi. Omenjeni parametri so bili pri ostalih knjigobežnicah ne glede na postavitev primerljivi: te so bile zmerno polne z zadovoljivim obratom, leposlovna dela so bila pretežno tuja in v slovenščini (nekaj je bilo tudi izvernih slovenskih del), nabor neleposlovja pa je bil pri obeh skupinah raznolik, le da je bilo v knjigobežnicah ob javnih krajih več del, namenjenih širši publiki. Od neleposlovnih del jih je bilo največ osredotočenih na razne religije. Večina neleposlovnih religioznih vsebin je bila promocijske narave, kar nas ne sme presenečati, saj knjigobežnice predstavljajo potencialna odlagališča za tovrstne tiskovine. Pomemben del uporabnikov knjigobežnic tako predstavljajo interesne skupine (s področja verstva). Največ takih del je bilo v knjigobežnicah Kranj 1 in Naklo. V primerjavi s prejšnjo raziskavo ni mogoče ugotoviti opaznejših trendov v obratu tekom leta.

ZAKLJUČEK

Zaradi daljšega obdobja opazovanja in večjega števila opravljenih opazovanj lahko rečemo, da so zbrani podatki zanesljivejši kot pri prejšnji raziskavi. Ker je opazovanja izvajalo več ljudi z različno

stopnjo razpoložljivosti, seveda nismo mogli doseči popolne uniformnosti pri datumih opazovanj in njihovem končnem številu – za nekatere knjigobežnice imamo tako spet več podatkov kot za druge. Prišlo je še do manjših izpadov podatkov zaradi zunanjih okoliščin (izguba nekaterih podatkov ali daljša nedostopnost določene knjigobežnice). Z novim vzorcem knjigobežnic, ki je vseboval en kraj več kot prejšnji, smo nekoliko razširili geografsko pokritost raziskave, poleg osrednjeslovenske in gorenjske regije smo delno pokrili še štajersko. Pridobljeni podatki so primerljivi s tistimi iz prejšnje raziskave, hkrati pa je iz njih mogoče izluščiti nove ugotovitve.

Zaključimo lahko, da postavitev knjigobežnice pomembno vpliva na njeno vsebino in obrat – ta parametra sta odvisna od ljudi, ki jo uporabljajo, in njihovih bralnih navad. V primeru, da je knjigobežnica prazna oz. ima slab obrat, je to indikator neprimerne lokacije, pomanjkanja ozaveščanja, slabšega stanja bralne kulture med ljudmi, ki bi izbrano knjigobežnico lahko uporabljali, ali vseh treh dejavnikov skupaj. Naši raziskavi sta pokazali, da knjigobežnice nasploh pozna in uporablja dovolj ljudi. Ta podatek je za področje branja in širjenja knjig še kako spodbuden.

Kratka zgodba

TEKTONSKI PREMIK

Avtor: Matevž Zdolšek

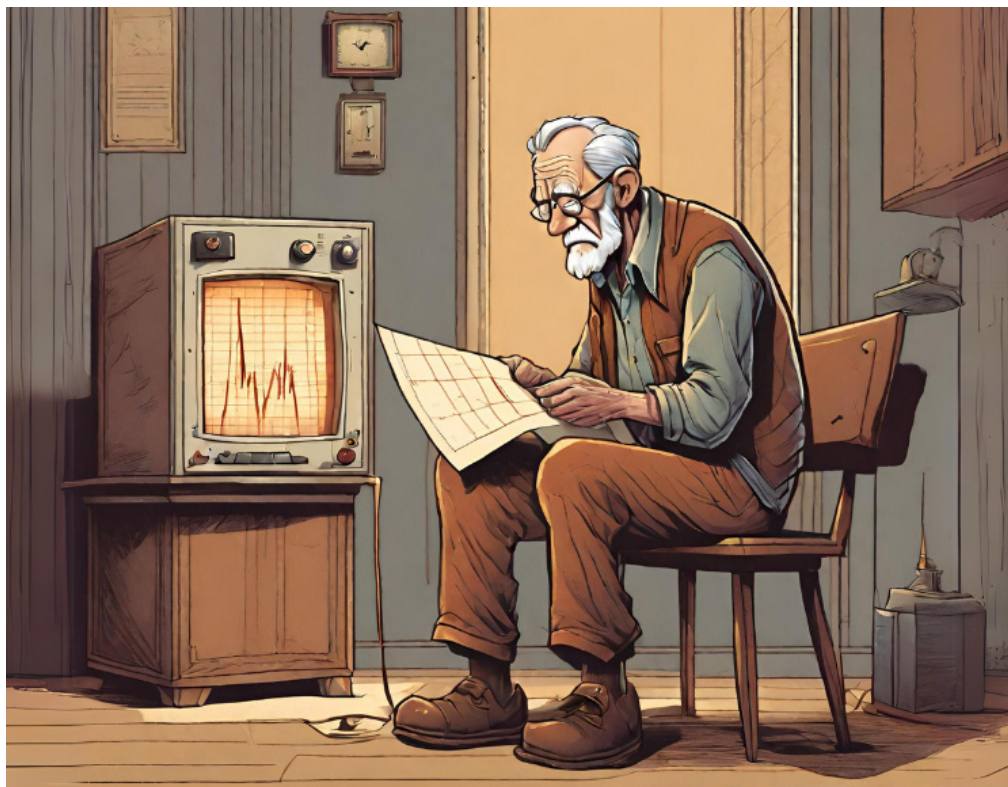
Seizmograf ni nikoli lagal. Oziroma – nihče ga še ni ujel na laži. Tla so bila vedno mirna, igla je bila statična in nihče ni podvomil o verodostojnosti naprave. Sicer je v prejšnjem kvartalu graf seizmoloških aktivnosti vsak cikel ob istem času poskočil, kar je Becketta dolgo begalo, a je enkrat potegnil par nadur in ugotovil, da čistilka briše prah tudi z merilnih naprav. Z delovnim opominom se je graf vrnil v ravno črto. Drugih anomalij ni bilo, ne prej ne potem.

Ko je igla nenadoma začela poskakovati gor in dol, je Beckett skoraj upravičeno najprej podvomil vase. Verjetno sem spet zaspal, si je mislil. To se mu je zadnje čase dogajalo vse pogosteje. V pisarni je delal sam, črta na grafu je bila vedno enaka, za povrh vsega pa je bilo v pisarni še skoraj temneje kot zunaj. Edini vir svetlobe je bila majhna steklena posoda z nekakšnim prahom, ki se je svetlikal ravno dovolj, da je Beckett lahko odčital meritve seizmografa. Hkrati pa je bila tista posodica nenavadno vroča na otip in je prijetno ogrela pisarno. Beckett jo je včasih uporabljal kot grelec za noge, vendar jo je za vsak primer prestavil v kot, ko so na Univerzi začeli govoriti o kamnih, ki so ob stiku povzročili nenavadne opekline in odmiranje kože. Preden so njegove misli popolnoma odjadrale, jih je v realnost zasidrilo rezko hreščanje. Beckett sploh ni vedel, da ima alarm. Še deda ga ni nikoli omenil, čeprav se je še jasno spominjal vseh pomembnih dogodkov iz pisarne, kar je vedno znova in znova dokazoval na družinskih večerjah. Če zanj ni vedel niti njegov ded, ki je v svoji burni karieri zabeležil kar tri anomalije, mora alarm potemtakem res naznanjati nekaj pomembnega, je sklepal Beckett. Medtem ko je premleval pomembnost svojega odkritja, je opazil, da se miza s seizmografom oddaljuje. Očitno je res šlo za neverjeten fenomen. Študija tega dogodka mu bo brez dvoma prinesla priznanje, ki ga je tako dolgo čakal. Morda postane še častni doktor na Univerzi. Prvi doktor Beckett. Požri to, deda, se je zarežal v mislih. Dedek pa se ni smejal. Njegov resni pogled ga je spremljal s stene ter skozi prostor in čas izžareval neodobravanje nad sanjarijami nove generacije. Dedov karajoči pogled je dejansko zresnil Becketta. Ugotovil je namreč, da se njegov pisarniški stol z njim vred sam pelje po pisarni. Skoraj enako nenavadno je bilo dejstvo, da je sliko videl.

Običajno ga je pred pogledom na prednika ščitila vseobsegajoča tema. Od kod je torej prihajala svetloba? Zaskrbljeno je pogledal v kot. Svetleči prah ni brlel nič svetleje kot običajno. Počasi se je obrnil na stolu. Nato je v grozi okamenel. Skozi vrata, ki so visela s tečajev, je v pisarno pronicala svetloba. Zunaj je bilo svetlo.

Beckett je priletel skozi vrata na asfalt. Stol se je malce zamajal, a se ni prevrnil. Beckett je namreč cenil kvaliteto – stol, na katerem je prespal polovico dela, je moral biti stabilen. Skupaj sta nadaljevala pot po ulici, polni ljudi, ki so lovili ravnotežje, kot da bi plezali v nek strm hrib. Peljala sta se do trga, nato pa je globoko pod cesto Beckett zaslišal nekakšno rohnenje. Svet se je stresel in naenkrat se je stol peljal nazaj proti njegovi pisarni. Proces se je ponovil. In spet. Ljudje so se prevračali zdaj sem, zdaj tja. Kriki so se mešali s smrtnimi kiki zemlje, ki se je lomila. Beckett se je otopelo oklepal stola. Nenadoma je na roki začutil mokroto. Pogledal je v nebo. Snežilo je.

»A ni lepo, ko sneži?« vprašam nečakinjo. Ne sliši me. Zamišljeno obrača snežno kroglo, ki sem jo izvlekel iz predala.

Poročilo

PROAKTIVNO DELOVANJE KNJIŽNIC: USPEHI, DILEME IN IZKUŠNJE V PRAKSI

Piše: Ana Steinbacher

Dva izmed največjih dogodkov, ki jih organizira Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, sta kongres ZBDS in posvetovanje sekcij ZBDS, ki si sledita izmenjaje vsako leto. To pomeni, da ZBDS razpiše temo, na katero nato nastanejo predvsem znanstvenoteoretski prispevki, ki jih avtorji predstavijo na kongresu, naslednje leto pa se na posvetovanju predstavijo prispevki, ki temeljijo na izkušnjah iz prakse in sledijo ugotovitvam prispevkov prejšnjega leta. Na tak način se v dvoletnem sklopu temeljito obdelata določena trenutno aktualna tema v knjižničarstvu, tako s teoretskega kot praktičnega vidika. Tako smo leta 2022 lahko prisluhnili teoretskim, lani, natančneje med 20. in 22. septembrom,

pa praktično usmerjenim prispevkom na temo *Proaktivno delovanje knjižnic (2): uspehi, izkušnje in dileme v praksi*.

Dan na posvetovanju se je začel ob 9:30, za tiste, ki smo ga aktivno soustvarjali, pa že ob 8. uri zjutraj, in trajal do večera. Letos nas je v svojih prostorih v Mariboru gostil Inštitut informacijskih znanosti – IZUM. Med letošnjimi predavanji bi želela izpostaviti nekaj tistih, ki so mi razširila horizont.

Najbolj je mojo pozornost pritegnilo predavanje o sponzorjih in financiranju **Monike Jeglič iz Mestne knjižnice Ljubljana** z naslovom *Uspešno pridobivanje donacij v knjižnici*, ki je podajala konkretne primere, načine in nasvete, kako pridobiti donacije in sponzorje. Izpostavila je tudi nekaj najpogostejših razlogov, zakaj sponzorji/donatorji ne sponzorirajo/donirajo. Prvi razlog je, da ga s prošnjo za sponzoriranje/donacijo nihče ne kontaktira, redko se namreč zgodi, da sponzorji in donatorji prvi vzpostavijo kontakt. Pomembno je tudi prositi za primerno vsoto donacije oziroma za sponzorstvo smiselnega produkta oziroma storitve. Morda je pred kratkim že sponzoriral katero drugo ustanovo in trenutno nima financ, morda predlog ne ustreza njihovi strategiji ... Predavateljica je zato poudarila, da je treba vprašati, če bi želeli sponzorirati/donirati, in se v primeru zavrnitve nujno pozanimati o razlogu ter ga v prihodnje upoštevati.

Naslednje predavanje, ki bi ga rada izpostavila, je predavanje **mag. Gregorja Ilaša** iz **Slovenskega etnografskega muzeja** in njihove knjižnice z naslovom *Kam z ostanki Covidnih digitatov (digitalnih okruškov)*. V predavanju je predstavil prilagajanje muzejske knjižnice in muzeja z ustvarjanjem spletnih vsebin »Muzej od doma« ter projektom zbiranja »Koronskega humorja«. V pokoronskem času je postal del vsebin manj obiskan in potreben ter zato na nek način problematičen, saj je bilo treba tako spletne kot fizične pridobitve umakniti ali predstaviti na nov način, ki bo v sinergiji z utečenim delovanjem muzeja in knjižnice. Spletne vsebine so prestavili, tako da so še vedno na voljo uporabnikom, glede usode fizičnih pridobitev, ki so dokaz in sled koronskega obdobja, še nihajo med digitalizacijo, shrambo in smetmi.

Ena izmed bolj presenetljivih tem je bila okrogla miza sob pobega z **Nenadom Arizanovičem, Katjo Brezovnik, Majo Vavtar, Ano Kosič** in moderatorjem **Matjažem Stibiljem**. Udeleženci okrogle mize so predstavili svoje izkušnje s prirejanjem sob pobega v knjižnicah, nekaj primerov ugank in težave, s katerimi so se soočali, na primer reševanje nalog s silo. Predvsem se mi je zdela zanimiva igra v obliki detektivke, kjer skupina igralcev na podlagi sledi, najdenih v knjižnici, ugotavlja, kdo je ukradel dragoceno knjigo.

Posvetovanje se je izkazalo za neverjetno poučno in edinstveno priložnost za vpogled v stroko in njene aktualne probleme ter poglobitev v teme zanimanja.

Moja vloga na posvetovanju je bila dvojna, saj sem nastopala tudi kot del ekipe za tehnično pomoč. Skrbela sem za prijave in tekoč potek predavanja na Zoom-u, saj je posvetovanje potekalo v hibridni obliki. Večji del dela je bilo redno in sprotno preverjanje kvalitete zvoka in slike na Zoom-u ter delovanja funkcij za udeležence različnih stopenj, omogočanje možnosti postavljanja vprašanj udeležencev na daljavo, sprejem online govorcev v čakalnici ipd. Manjši del je zajemal nudenje tehnične pomoči s prijavo v storitev Zoom Events ter preverjanju dodeljenih vstopnic (enodnevne, večdnevne) glede na seznam prijav in elektronskih naslovov, navedenih ob prijavi na posvetovanje. Tudi to se je izkazalo za odličen način sodelovanja in prisostvovanja, saj se takšnega znanja drugače kot v praksi ne da naučiti.

Za vse tiste, ki ste posvetovanje zamudili, so na spletni strani ZBDS v zavihku *Posvetovanje sekcij ZBDS 2023*, še vedno na voljo vse prosojnice. Vsi skupaj pa se lahko prihodnjo jesen srečamo na kongresu z naslovom *Novi horizonti?: podatki, knjižnice in tehnologije*, ki bo potekal med 18. in 20. septembrom 2024.

Poročilo

BRALNI KLUB SŠB

Piše: Dominik Lenarčič

V sekciji skušamo študentom na našem oddelku ponuditi čim več dejavnosti: v ta namen organiziramo ekskurzije in družabne dogodke, skrbimo za pojavljanje na posvetovanjih, kongresih in podelitvah ter urejamo študentsko revijo. Zadnje čase si prizadevamo obuditi nekatere običaje, ki jih na oddelku nismo izvajali že nekaj let. Eden od teh »običajev« je študentski bralni klub. V času, ko to berete, obujeni **Bralni klub SŠB** vstopa v svojo drugo sezono. Mogoče ste že slišali zanj in bi radi izvedeli, kako poteka. Upam, da bo prispevek odgovoril na vsa vaša vprašanja.

V študijskem letu oz. v posamezni sezoni kluba je predvidenih pet srečanj, ki potekajo vsak drugi mesec. Za tako velik razpon med srečanji smo se odločili zato, da imamo študenti kljub vsem študijskim obveznostim vsakič dovolj časa, da preberemo izbrano knjigo. Knjigo in termin udeleženci izbiramo na osnovi demokratičnega sistema – zmaga tisti predlog, ki prejme največ glasov v spletni anketi. Vsakič je na voljo izbor petih raznolikih knjižnih naslovov, ki ga

1. srečanje Bralnega kluba v novembru 2022

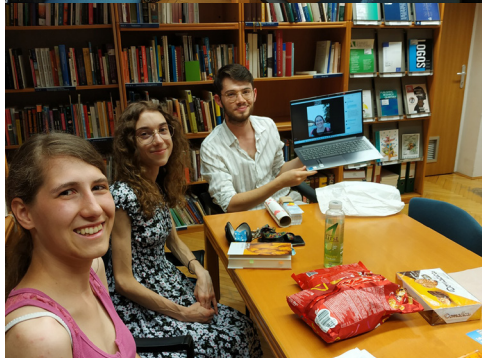
osnujemo na podlagi trenutnih bralnih trendov in predlogov obiskovalcev. Naš cilj je spodbujanje (širokega spektra) branja. Termin srečanja je mogoče prilagoditi potrebam sodelujočih. Srečanja prirejamo v predavalnici 528 ali v knjižnici BINK, odvisno od razpoložljivosti. Klub organiziramo študenti za študente. Kot v vsaki podobni skupini se je tudi tu izoblikovala tesno povezana skupina rednih obiskovalcev in obiskovalk, ki pa so seveda pripravljene medse sprejeti nove člane.

Na srečanjih drug z drugim delimo vtise o prebranih delih in razglabljamo o globljih vprašanjih, ki jih le-ta porajajo. V lanskoletni sezoni smo dvakrat brali dela **Svetlane Aleksijevič** (*Vojna nima ženskega obraza* in *Zadnje priče*). Ob branju o vojnih grozotah skozi oči sovjetskih žensk in otrok smo med drugim govorili o ohranjanju človečnosti v nečloveških časih. Od tujih avtorjev smo brali še **Anthonyja Doerrja** (*Vsa ta nevidna svetloba*) in **Khaleda Hosseinija** (*Tek za zmajem*)

– zgodovinska romana nas nista vseh enako nagovorila, sta nam pa odprla vrata v svetove ljudi, o katerih ne razmišljam dovolj (slepi/slabovidni in priseljenci iz Bližnjega vzhoda). Priložnost smo dali še domačinki **Selmi Skenderović** in njenemu kratkoproznemu prvencu *Zakaj molčiš, Hava?*. Tisto srečanje je bilo nekaj posebnega, saj nas je obiskala avtorica in z nami delila svoje izkušnje o odraščanju v Sloveniji ter nerešljivem občutku tujstva v državi, ki ti predstavlja dom. V prihajajoči sezoni nas čaka še bolj raznolik nabor naslovov, kar je gotovo dobra spodbuda za sodelovanje.

V klubu obiskovalce spodbujamo tudi na drugačen način. Za vsako srečanje organizatorji pripravimo knjižne kazalke na temo obravnavane knjige. Da si član kluba, seveda ne pomeni, da ga moraš tudi redno obiskovati, morda ti kdaj zmanjka časa ali pa te izbrani naslov preprosto ne zanima, tudi to je v redu. Ker pa verjamemo v odkrivanje novih horizontov, smo pripravili še dodatno spodbudo. Tistim, ki se udeležijo vseh petih oz. vsaj večine srečanj, podelimo knjigoljubom primerne nagrade. Za kakšne nagrade gre? To boste morali ugotoviti sami. Vabimo vas, da se nam to sezono (znova) pridružite v družbi kolegov in dobrih knjig!

Vsa obvestila najdete v Facebook skupini tukaj:

SLOVENSKE KNJIŽNICE V ARGENTINI

Pišeta: Polona Majdič in Urh Ferlež

MISLI O ARGENTINI

Sva Urh Ferlež in Polona Majdič. Urh je končal magistrske pedagoške študije slovenščine, francoščine in umetnostne zgodovine, Polona ima diplomu iz primerjalne književnosti ter magisterija iz slovenistike in bibliotekarstva. Oba si služiva kruh s poučevanjem tujcev in potomcev Slovencev po svetu, ki jih je pot tako ali drugače povezala z Univerzo v Ljubljani, zato nama je bil svet slovenskega izseljenstva (predvsem duhovno, geografsko pač ne) dokaj blizu. Prav zato je Polona za svoje bibliotekarsko magistrsko delo izbrala temo slovenske knjižnice v Argentini, v okviru katerega je opravila terenski del čez lužo, Urh pa jo je pri tem spremljal kot sopotnik, kritični opazovalec in turist. V prispevku bova nanizala nekaj svojih vtisov s študijskega potovanja po Argentini, ki sva ga izvedla spomladi 2023. Najin cilj je bil zbrati gradivo za magistrsko nalogo o slovenskih knjižnicah v Argentini, ki sem jo uspešno zagovarjala konec septembra tega leta. Slovensko zamejsko izseljenstvo naju tudi sicer zanima, tako iz bibliotekarskega kot iz zgodovinskega

in literarnozgodovinskega vidika. Prispevku sledi kratek povzetek ugotovitev iz magistrske naloge.

V Argentini sva imela priložnost obiskati skoraj vsa tamkajšnja slovenska društva. Kaj sva pričakovala, preden sva po skoraj dnevu letov in posedanja po letališčih končno prestopila vstopno kontrolo na letališču Ezeiza? Prav sram me je, če pomislim za nazaj. Čisto evropocentrično/zahodnjaško sva si predstavljala, da potujeva v zaostali južnoameriški kaos, ki bo sicer prav eksotično zanimiv, a daleč od življenja, najboljšega od življenj, ki ga ponuja Evropa. Počela sva točno tisto, kar sva vedno najbolj zamerila bolj zahodnim zahodnjakom od nas, ki so mislili, da jih bo v Sloveniji pričakal nek napol zaostali komunizem. Ne bi se mogla bolj zmotiti. Najin znanec že iz Slovenije, zdaj najin dober argentinsko-slovenski prijatelj Rok Fink, naju je že prvi večer peljal po mestu. Mračilo se je in nebo je bilo oranžno. Bila sva sicer precej izmučena od letal in časovne razlike, a ko smo prišli do avenije Corrientes, polne knjigarn, kinov, gledališč in ljudi, ki so se zdeli sproščeni in veseli, sva vedela, da sva prišla na pravi kraj. Ko sva pojedla svoje prve *medialune* in Roku izpraznila buteljko *malbeca*, pa se je kraj zdel še nekoliko bolj pravnjji.

Imela sva srečo, stanovala sva čisto v centru mesta, na križišču avenij Santa Fe in Talcahuano. Vsa južna Amerika je

zgrajena v »kvadrah«, dolgih in širokih približno sto metrov. Tako vedno več, kje si. Vse razdalje se da hitro izračunati, *dos, tres, cuatro, catorce* ali *veinticuatro cuadras* stran. Križišča ulic so tiste vroče točke, kjer se dogovoriš za srečanje. Nobenega resnega kaosa torej, življenje v *cuadras* je lahko zelo prijetno.

Kvadre postanejo nekoliko manj organizirane, ko jih preplavijo protestniki – in to je kar velikokrat. Kolikor sva uspela dojeti kompleksno (na trenutke bizarno) politično situacijo v Argentini, se jo da dobro povzeti s podnaslovom lani izdane knjige novinarja in zgodovinarja **Carlosa Pagnija** »*el conurbano bonarense modela la política Argentina*«. Predmestja Buenos Airesa torej oblikujejo argentinsko politiko – predmestja neznanske velikosti, ki so za življenje žal precej manj prijazna, a toliko bolj gosto naseljena. Mesto Buenos Aires ima (le) tri milijone prebivalcev, celotna konurbacija štirinajst milijonov, država v celoti pa 45 milijonov. Predmestja so polna ljudi, ki živijo od socialne podpore in ki so za nekaj politične žepnine pripravljene iti protestirat v center mesta. Bodisi za **Alberta** bodisi za **Cristino**, ki sta trenutno glavna nasprotujoča si protagonistita argentinske politične scene. Ta predmestja je politično mobiliziral že socialistični predsednik **Juan Perón**, ki še danes deli Argentine. Po mojnih pogovorih z njimi sem uspela zamejiti dve strani z dvema glavnima

argumentoma: za nekatere je junak, ki je skupaj z ženo **Evito** opolnomočil delavski razred, za druge je najslabše, kar se je zgodilo Argentini, nacionalizacija in navajanje ljudi, da jim ni treba delati, ker bodo itak dobili socialno podporo. Tukaj svoj politični ekskurz zaključujeva, morebitnega radovedneža pa usmerjava k obisku izjemno zanimivega kraja, ki se imenuje República de los Niños blizu mesta La Plata. Gre za nekaj, kar je na videz podobno Disneylandu, a je obisk brezplačen. **Otroška republika**, kot lahko ime prevedemo, ima poleg drugih znamenitosti tudi pomanjšano stavbo parlamenta, kjer so otroci sedeli kot poslanci, **Eva Perón** pa naj bi jih tam poučevala o državi. Vsekakor zelo zanimiv ostanek, (a še danes otroško razposajen) spomin na petdeseta leta prejšnjega stoletja (hvala profesorici **Juliji Sarachu**, da nama je pokazala ta kraj).

Mimogrede, prav predsednik Perón je tisti, ki je zaslužen, da je Argentina sprejela družine slovenskih beguncev po drugi svetovni vojni (marsikatera država je sprejemala le mlado moško delovno silo, ne pa tudi žensk, starcev in otrok). Naselili so se v predmestja Buenos Airesa in ustanovili svoje vasi (danes se kar nekaj ulic v Argentini imenuje **República de Eslovenia**). In njihova društva (domovi) so še danes v teh predmestjih, čeprav ne živijo več strnjeno skupaj kot nekoč. Tako sva vsak

vikend, ko je življenje v teh domovih najbolj živahno, obiskala enega ali dva domova. Prav zanimivi občutki so to. Najti na drugem koncu oceana ljudi, ki govorijo tvoj jezik, ki se družijo v hišah, kjer na dvorišču raste lipa, kjer se zidovi šibijo od panjskih končnic, malih lesenih kozolčkov, idrijskih čipk, brezjanskih Marij, slovenskih zastav in vsega drugega, kar predstavlja to državo. Ljudi, ki se dan za dnem trudijo, da bi ohranili

jezik in kulturo v slovenski sobotni šoli, s pevskimi zbori, gledališkimi skupinami, mašami, kolinami, tečaji peke potice in gibanice ... Izjemno lepo so naju sprejeli. Argentinci so bili do naju zelo prijazni in potrpežljivi. Njihova angleščina je bila povečini neobstoječa, kar pomeni še nekoliko

manj kot najina španščina, ki je približno na ravni A1. A kadar sta si govorca naklonjena, bosta skomunicirala vse in taka je bila tudi najina izkušnja.

Argentinci so ponosni na svojo državo in kulturo, a nikakor ne na nacionalističen ali celo šovinističen način. Stoletja priseljevanja so ustvarila precej mešan genski in kulturni bazen. Dobila sva občutek, da so do drugih kultur strpni in

radovedni. V slovenska društva prihaja marsikateri Argentinec brez slovenske krvi, bodisi ima tam prijatelje bodisi ima on ali njegov bližnji partnerja slovenskih korenin ali pa ker je pač blizu in prijetno in ker ima skoraj vsak slovenski dom svoje nogometno igrišče (in nogomet v Argentini ni nepomembna zadeva!). Po enem ali dveh tednih tam doli sva imela občutek, da imava več poznanstev in prijateljev kot v Sloveniji, povabljena sva

bila na kup dogodkov in včasih na *asado*. Mi bi rekli na piknik, le da se v Argentini ne obrača pleskavic, temveč večinoma odlična govedina, za katero si kot izkušena mesojedca upava trditi, da je *la mejor carne del mundo*. Seveda so tista prej omenjena prijateljstva v hispansem slogu (navadno, ne vedno!)

bolj kratkotrajne narave: dokler si tu, boš naš dober prijatelj, ko boš pa šel, bomo kar hitro pozabili nate. A to verjetno ni prav nič tako slabega. Argentinci so prav tako blazno ponosni na svojo *pico*, a kljub neštetim italijanskim priseljencem tega kruha, obloženega s pol kilograma sira in prepojenega z maščobo (med drugim, nadevov je lahko seveda več), midva ne bi ravno imenovala *pica*, bolj

sirna pita, ki zadostuje za potešitev lakote kakšnih treh oseb. Prav tako pejejo ogromno sladoleda, če mi v slaščičarnah naročamo kepice, je pri njih najmanjša običajna količina, ki jo kupiš za eno porcijo, četrtna kilograma. Vse mora biti seveda oblitno z njihovim priljubljenim karamelnim namazom *dulce de leche*. Ves čas se nama je zdelo, da so srečnejši in bolj sproščeni od naju (odsotnost jamranja), čeprav jih klavrna finančna situacija v državi sili za dostojno preživetje delati dve ali tri službe ... kdo bi vedel, če je res.

Kaj še o Slovencih v Argentini? Prišli so v treh velikih valovih. Prvi še v času Avstro-Ogrske (obiskala sva jih v okolici mesta Paraná), drugi med obema vojnama (politični migranti pred fašizmom in ekonomski migranti – skupnosti so na vseh koncih države) in tretji po drugi svetovni vojni (daleč največ jih je prišlo v Buenos Aires, obstajata še večji skupnosti v Mendози, kamor sva šla, in v Bariločah, kamor nama tokrat ni uspelo). Potomci vseh treh valov še ohranjajo kulturo in vez z matico, slovenski jezik pa resnično živi le še v društvih, nastalih po drugi svetovni vojni. Kakšen občutek identitete imajo ti ljudje? To vprašanje sva jim zastavila ničkolikokrat. Nekateri se čutijo popolnoma Slovenci, drugi nekje vmes, tretji pa o tem niti ne razmišljajo. Zdi se nama, da položaj teh ljudi najbolje opiše kratka pesem **Toneta Rodeta**:

TVOJ SEM

čeprav nisem
vrela pristaniška kri,
baker na licu,
jugovzhodnik med lasmi –
Tvoj Slovenec, Buenos Aires,
tvoj utrip je moj utrip.

Za razliko od vprašanj o identiteti sva se trudila izogibati tistim o polpretekli slovenski zgodovini, seveda pa se ob tej skupnosti temu ni mogoče čisto izogniti. Kako naj se počutiva ob domobranskih spomenikih in proslavah v argentinskih slovenskih domovih? Slikah taborišča v Vetrinju in kmečkih vozov na Ljubelju? Ne vem in verjetno nikoli ne bova tega premislila do konca. Verjetno pa ne bova nikoli uspela z objektivno kritično mislijo prislunhiti človeku, ki je moral v domači dolenski vasi lastnemu bratu skopati grob, po vojni pa pobegniti, da ga ni skopal še sebi, pri čemer je popolnoma vseeno, ali je ta človek domobranec, partizan, nacist ali kaj četrtega. Verjetno je zaradi tega lažje študirati bibliotekarstvo ali književnost kot zgodovino.

Buenos Aires je v svojem središču čudovito mesto z nešteti prostornimi parki, delujočim javnim prevozom, z bogato zgodovino, nešteti muzeji, gledališči, knjigarnami, starimi, lepo obnovljenimi stavbami. Nekakšna zelo posrečena zmes evropskega in južnoameriškega. Tako daleč od najin

pričakovanj izpred potovanja. Po Buenos Airesu sva obiskala še druge kraje v Argentini in sosednjih državah. Iguazú, Cordoba, Paraná, Mendoza, Colonia, Santiago de Chile ... vsak od teh krajev je imel svojo lepoto in znamenitosti, a prav nikjer nisva bila tako očarana kot na avenijah prestolnice. Ime mesta, kar se naju tiče, vsekakor ne laže. Zrak je dober, nekaj je v zraku. Nekaj takega, da bi še šla tja.

GLAVNI POUČENI IZ MAGISTRSKE NALOGE

Slovenska skupnost v Argentini šteje okoli 30.000 ljudi. Emigrirali so v treh valovih, slovensko kulturo ohranjajo in se združujejo v društvih. Večina teh društev ima knjižnice, prav tako ima knjižnico krovna organizacija Slovencev v Argentini Zedinjena Slovenija in lektorata slovenščine v Buenos Airesu in Cordobi (skupaj jih je osemnajst). Največ knjižnic je v Buenos Airesu, nahajajo pa se tudi v Mendози, Barilocho, Rosariu, Cordobi in Parani. Raziskavo sem izvedla na terenu z intervjuji in metodo analize. Intervjuvala sem skrbnike, uporabnike knjižnic in druge relevantne osebe. Glavni cilj magistrskega dela je bil raziskati in opisati zgodovino slovenskih knjižnic v Argentini. Želela sem raziskati, kako knjižnice delujejo in kako so organizirane (ali imajo katalog, kako poteka izposoja, kakšen je odpiralni čas ipd.), kdo so uporabniki, kaj si izposojajo in približno

kolikokrat obišejo knjižnico, kaj bi v svoji knjižnici spremenili, in raziskati, kakšen je bil nekoč pomen knjižnic za slovensko skupnost in kakšen je danes.

Slovenska skupnost v Argentini je še aktivna in vitalna. Člani skupnosti so organizirani v društva, ki se med drugim posvečajo tudi kulturni dejavnosti. Del te je tudi knjižnična dejavnost, večina društev ima knjižnico. Knjižnico imata tudi lektorata za slovenski jezik v Cordobi in v Buenos Airesu.

V raziskavo sem vključila vse slovenske knjižnice v Argentini (18 knjižnic). Glede na vrsto knjižnice jih je devet društveno-specialnih, šest šolskih, dve visokošolski in ena glasbena.

Večina knjižnic je nastala kmalu po ustanovitvi društev. Priseljenci prvega vala pred prvo svetovno vojno se niso kulturno organizirali. Priseljenci vala med obema vojnama pa so se. Iz tega so med drugim nastala društva Triglav Rosario, Triglav Buenos Aires, Slovensko podporno društvo v Cordobi, Triglav Entre Rios. Vsa ta društva imajo svoje knjižnice, a so zaradi nizkega števila članov, ki bi obvladali slovenščino, malo aktivne. Priseljenci vala po drugi svetovni vojni so se prav tako organizirali v društvih (San Martin, San Justo, Slovenska pristava, Slomškov dom, Slovenska vas, Slovensko planinsko društvo Bariloche, Društvo Slovencev v Mendози – pod okriljem krovne organizacija Zedinjena

Slovenija). Tudi ta društva imajo svoje knjižnice, ki so še aktivne, saj večina članov obvlada slovenski jezik in obstaja interes za branje v slovenščini.

Gradivo knjižnic po društvih predstavljajo knjige, ki so jih priseljenci prinesli s seboj, darovi, zapuščine pokojnih članov in knjige, ki so jih poslale slovenske založbe ali veleposlaništvo. Gre skoraj izključno za knjižno gradivo, druge vrste gradiva so redko prisotne.

Uporabniki knjižnic so predvsem učenci in učiteljice sobotnih šol ter starejši člani društva, ki jim slovenščina v večji meri še predstavlja prvi jezik. Odpiralni čas knjižnic je navadno nekaj ur čez vikend oziroma kadar se v društvu kaj dogaja. Le nekatere knjižnice imajo katalog in evidenco

izposoje, navadno v papirnati obliki. Le knjižnica v Barilochah je vključena v Cobiss. Količina gradiva se po knjižnicah precej razlikuje. Skrbniki knjižnic so člani društva in delajo kot prostovoljci, knjižničarka v Zedinjeni Sloveniji je edina z bibliotekarsko izobrazbo.

Prvotni pomen društvenih knjižnic je bil, da so lahko člani brali knjige in periodiko v maternem jeziku, tako sta se ohranjala

slovenski jezik in kultura. Poleg tega so pomembne kot podpora sobotnim slovenskim šolam. Knjižnice na lektoratih omogočajo dostop študentom, ki se učijo slovenščine, do slovenske književnosti in strokovnih knjig o Sloveniji in slovenščini. V društvih drugega vala naselitve, kjer se je slovenščina pretežno izgubila, imajo knjižnice vlogo arhiva, zanimive so za morebitne raziskovalce, za člane pa imajo pogosto sentimentalno vrednost.

Sistem slovenskih knjižnic v Argentini je torej razvit, njihovo delovanje pa bi se dalo še izboljšati. Dobro bi bilo, če bi vse knjižnice imele na spletu dostopen katalog ali se vključile v Cobiss. Predvsem v Buenos Airesu, kjer je društev veliko, bi bilo smiselno, da bi bile med sabo

bolj povezane, saj prav gotovo hranijo različno gradivo. Vzpostaviti bi bilo treba več vezi s slovenskimi knjižnicami in založbami, tako za izmenjavo dobrih praks kot za pridobivanje sodobnejšega gradiva iz Slovenije. Mlade argentinske Slovence bi bilo treba čim bolj spodbujati k branju slovenske besede, saj bodo le tako knjižnice ohranile svoj smisel. Kot je že predlagala Rozina Švent v

svojem članku, tudi sama menim, da je treba pripraviti ustrezno strokovno izobraževanje za knjižnične delavce oziroma skrbnike knjižnic za boljše in bolj organizirano delovanje knjižnic ter pridobiti računalniško opremo (vsaj dva računalnika za vsako knjižnico, enega za uporabo skrbnika knjižnic, drugega za uporabnike) za večjo dostopnost do informacij. Tako bi lahko uvedli poleg glavne storitve izposoje na računalniku tudi možnost brskanja po internetu ter izobraževanja o informacijski pismenosti.

Urad vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je v poročilu predlagal in izvaja izmenjavo na eni izmed ljubljanskih srednjih šol že več kot dvajset let, kjer dijaki obiskujejo Cleveland.

Povezovanje učencev in dijakov iz Slovenije ter njihovih vrstnikov iz izseljenstva se nam zdi dobra ideja, saj je učenje obojestransko, učenci in dijaki iz Slovenije se tako učijo o izseljenstvu, njihovi vrstniki iz izseljenstva bolj spoznajo domovino svojih prednikov. Poleg tega bi veliko knjižnic potrebovalo večji prostor za knjige, da bi zraven naredili čitalnico, kjer bi se v šolskih knjižnicah zadrževali otroci, v specialno-društvenih pa člani društva. Prostorsko stisko bi lahko rešili z nakupom kakšnega

prostora neposredno zraven društva in šole ali s prilagoditvijo prostora znotraj društva, da bi ustrezal knjižnici.

ZAKLJUČEK

Že iz najinih besed je bralec verjetno dobil občutek, kakšna dogodivščina je bilo to potovanje za naju. V Argentini sva se dobro počutila, vsakodnevni stik z argentinskimi Slovenci pa je preganjal najino domotožje. Tudi po strokovni plati je bilo raziskovanje knjižnic čez lužo izkušnja, ki naju je obogatila. Načrtujeva,

da se bova v 2024 spet vrnila v latinsko Ameriko, obiskala svoje nove prijatelje in nekoliko prekontrolirala, kako gre knjižnicam. Področje slovenskih izseljenskih (pa tudi zamejskih) knjižnic je

še nezadostno raziskano, zato najino delo in delo drugih raziskovalcev še zdaleč ni zaključeno. Slovenija je sicer majhna, a je skozi zgodovino toliko njenih sinov in hčera odšlo v svet, da se njihovi potomci še danes združujejo v izseljenskih skupnostih. Ne smemo pozabiti nanje, niti ne na njihovo zgodovino, ki je zbrana v njihovih arhivih, knjižnicah – in spominih.

TRIJE TEDNI V CLEVELANDU

Piše: Julija Brecelj

Sem Julija Brecelj, študentka tretjega letnika dvopredmetnega študija slovenistike in bibliotekarstva. V prihodnosti si zaenkrat želim delati v knjižnici, hkrati pa morda tudi poučevati slovenščino. S strokovnega področja me najbolj zanima katalogizacija in upam, da

bo tako tudi v prihodnje.

Lani poleti sem tri tedne (21. 8. do 10. 9. 2023)

preživela v **Clevelandu**

v Združenih državah Amerike, kjer sem s

profesorico **doc. dr.**

Katarino Švab v

Slovenskem narodnem

domu urejala **Slovensko**

narodno čitalnico.

Gre za knjižnico, ki so

jo Slovenci v Clevelandu ustanovili že leta 1906, njen glavni namen pa je bil omogočati in spodbujati branje knjig v slovenskem jeziku. Čitalniško življenje je v 80. in 90. letih prejšnjega stoletja zamrlo, knjige pa so na istem mestu skoraj nedotaknjene ostale do danes.

Prostori Slovenske narodne čitalnice so v teh treh tednih spet nekoliko oživeli, saj smo v njih preživeli kar nekaj časa, ko smo knjige jemali s polic, z njih brisali

prah in jih urejene ter popisane ponovno vračali na police. Delo smo si razdelili tako, da sem jaz za posamezno gradivo iskala zapise v Cobissu, profesorica pa je gradivo vnašala v lokalno bazo, saj sama za to še nimam licence. Gradivo sem torej poiskala v Cobissu in izpisala njegov ID, profesorica je nato s pomočjo IDja gradivo našla v vmesniku za katalogizacijo, ga odprla, prevzela in zanj vnesla zalogo. Najprej je določila podlokacijo, kjer je iz šifranta izbrala kratico SNH, kar pomeni Slovenian

National Home, torej stavbo, v kateri se knjižnica nahaja. Izbrala je, da gre za postavitve po področjih in v polje UDK prosti pristop vnesla tematiko, torej, ali je šlo za dramatiko, poezijo, mladinske spise, zgodovinske spise, učne knjige itd. Ker smo knjižnico želeli ohraniti v čim bolj izvornem stanju, smo kategorije prevzemali iz edinega obstoječega kataloga iz leta 1938. Za knjige, ki so bile v knjižnico vključene kasneje in

zato niso bile vpisane v katalog, smo kategorije izmed že obstoječih določili sami, vendar takih knjig ni bilo veliko. V zalogi je profesorica tudi popravila zapis za avtorja, da je bil napisan najprej priimek, za vejico pa je sledila še prva črka imena. V naslednje polje je vnesla skrajšan naslov, ki je po navadi obsegal prvo besedo oz. kolikor je bilo potrebno za

razlikovanje. Izbrala je tudi števec inventarnih številk SNH, nato pa kliknila na gumb določi številke, prek katerega sta se nato avtomatsko izpisala inventarna številka in datum inventarizacije. Ker knjižnica gradiva ne izposoja več, stopnje dostopnosti ni določila. To pomeni, da če v Cobissu pogledamo zalogo za gradivo, piše »ni Cobiss izposoje«, v oklepaju pa je navedeno »čas izposoje na dom: 21 dni«, ta drugi podatek se izpiše avtomatsko, saj je to standardni čas izposoje. Če je imela publikacija navedenega donatorja, ceno, po kateri jo je knjižnica odkupila, ali podpis lastnika, je profesorica to navedla v opombe pri zalogi. Nazadnje je natisnila tudi nalepko, ki smo jo prilepili na knjigo.

Ker smo se zavedali, da imamo

premalo časa, da bi lahko na licu mesta katalogizirali vse gradivo, smo se odločili, da celotno prozo obdelamo tako, da s telefonom fotografiramo naslovnico, naslovno stran, hrbtno stran naslovnega lista in zadnjo oštevilčeno stran. S pomočjo teh fotografij je mogoče delo nadaljevati iz Slovenije in od tukaj katalogizirati celotno zbirko proze.

Naše delo je poleg katalogizacije obsegalo tudi čiščenje zaprašenih omar in knjig, saj smo nekatere knjige prvič po zelo dolgem času vzeli iz omar in z njih obrisali prah. Knjige smo nato zložili nazaj na očiščene police, pri čemer smo naredili nekaj sprememb v postavitvi. Tekom let so se namreč nekatere knjige znašle na napačnih mestih.

Premestili pa smo tudi

nekatero tematike, tako da bližnje si tematike sedaj stojijo skupaj. Sicer pa smo se trudili obdržati izvorno postavitve. Izziv pri katalogizaciji so nam predstavljali podpisi v knjigah, kjer je bilo težko razbrati ime lastnika, kar se je večinoma končalo s skupnim preučevanjem imena in odločitvijo, katero ime je najverjetneje napisano, oziroma z zapisom z vprašaji ali predvidevanimi črkami v oglatih

oklepajih. Za prevzemanje zapisov so bila najbolj zanimiva dela ameriških Slovencev, pri katerih smo prebrali katero izmed pesmi, ki je izražala izseljensko stisko, ali pa staro gradivo, ki je na primer govorilo o tem, kakšna mora biti dobra žena in kaj vse mora znati skuhati. Pri katalogizaciji periodike smo morali biti zelo previdni, saj so bili nekateri listi že zelo stari in so se hitro strgali, zato smo z njimi ravnali zelo previdno in si vzeli dovolj prostora, da jih nismo še bolj poškodovali.

Bilo je navdihujoče tako konkretno stopiti v preteklost in počutila sem se skoraj kot arheologinja, ko smo skozi knjige, ki smo jih tam našli, ugotavljali, kaj je tedanje Slovence v Ameriki zanimalo, katere knjige in časopise so naročali in pridobivali iz Amerike in Slovenije ter z njimi gradili svojo knjižnično zbirko. V nasprotju z mojimi pričakovanji so knjige glasno spregovorile svojo zgodbo o preteklosti, ki smo jo seveda dopolnili s srečanji, pogovori in poslušanjem zgodb ter zgodovine Slovencev, ki še vedno živijo v Ameriki. Odkril se mi je pogled v drugačen svet, kjer je posameznik veliko bolj odvisen sam od sebe in kjer s trdim delom ter veliko volje lahko uspe in marsikaj doseže.

Poleg tega sem v času svojega bivanja v Clevelandu opravljala tudi prakso v **Cleveland Public Library**, kjer me je mentor **Milos Markovic** v času prakse vodil prek vseh nadstropij in oddelkov

knjižnice, mi predstavljal zaposlene in njihovo delo ter mi pojasnil, kako knjižnica deluje. Tako sem videla oddelek za digitalizacijo, kjer ustvarjajo svojo digitalno knjižnico in se ukvarjajo s prezervacijo starejšega gradiva, ki je tako dostopno širši javnosti. Na oddelku za fotografije sem si ogledala zbirko fotografij clevelandskih Slovencev v narodnih nošah in med kurentovanjem. Obiskala sem tudi skladišče in izpostavo, kjer s pomočjo popolnoma nove naprave samodejno razporejajo gradivo za razpošiljanje po knjižničnih podružnicah. Med prakso sem pomagala pri iskanju in izposojanju knjig, ki na zahtevo bralcev potujejo v izpostave po celotnem Clevelandu z okolico. Uporabniki lahko namreč brezplačno naročijo knjige iz katere koli knjižnice v okviru mreže **Cleveland** ali **Cuyahoga County**. Seznam naročenega gradiva je naslednji dan razposlan v vse knjižnice, knjižničarji pa nato to gradivo poiščejo v svoji zbirki in ga odprejo. To pomeni, da knjigo v sistemu izposodijo knjižnici, v kateri jo je bralec naročil, hkrati pa v knjigo tudi vstavijo natisnjen listek s kratico knjižnice, kamor je knjiga namenjena. V sistemu izberejo kategorijo medknjižnična izposoja, knjigo poskenirajo in jo izposodijo knjižnici. Pri iskanju knjig na policah sem morala biti zato zelo pozorna, da sem, če se je le dalo, poiskala knjigo s pravo inventarno številko, saj jo je tako

sistem prepoznal kot rezervirano in je bil postopek izposoje hitrejši. V sistemu se tudi označi, da je knjiga na poti (»in transit«), saj to omogoča boljšo kontrolo nad procesom in vedenje, kje se je knjiga izgubila, če slučajno pride do tega. Tako izposojene knjige v osrednji knjižnici potujejo v drugi oddelek, kjer je od sredine avgusta nameščena naprava, ki knjige avtomatsko, na podlagi poskenirane črtne kode razporedi v pravilen zabojnik za posamezno podružnico. Zabojnike nato naložijo v kombije in avtomobile ter jih odpeljejo v pravo podružnico. Tam knjižničarji vsako knjigo ročno prevzamejo, da je v sistemu zavedeno, da je knjiga na lokaciji, nato pa jo izposodijo bralcu, ki pride ponjo.

Poleg tega sem na oddelku za tuje jezike urejala zbirko slovenskih knjig, kar je pomenilo, da sem za knjige s polic v sistemu preverjala, ali imajo zapisano standardno ceno 26,00 \$ za trde platnice ter 22,00 \$ za debele in 16,00 \$ za tanke knjige z mehкими platnicami. Poleg tega sem preverjala, če je pravilno označeno, ali je knjiga postavljena v prostem pristopu ali v skladišču. Če se mi je zdelo, da je knjiga prestara oziroma da ne bi bila več zanimiva za slovenske

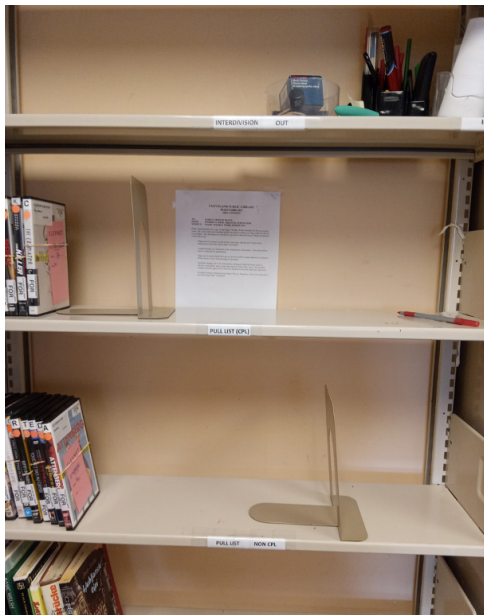
bralce, sem označila, da se jo pospravi v skladišče. Pri tovrstnih odločitvah sem bila omejena s prostorom v skladišču in hkrati s samimi knjigami, ki so bile v celoti stare, saj za slovensko zbirko v knjižnici ni tolikšnega interesa, da bi imeli dovolj denarja za njeno redno posodabljanje. Tako so bile knjige po letu 2000 smatrane že za noveše, kriteriji pa so bili poleg starosti tudi privlačnost naslovnice, prepoznavnost avtorja, popolnost zbirke (ali so imeli celotno zbirko ali le posamezno knjigo iz zbirke) in

privlačnost tematike za splošnega bralca. Tako je na policah ostalo več zgodovinskih knjig, saj ameriške Slovence, ko se začnejo ukvarjati z jezikom, pogosto zanima tudi zgodovina Slovenije in preseljevanja v

Ameriko. Veliko sem izvedela tudi o delovanju ene izmed velikih ameriških knjižnic, njenem povezovanju navzven, saj kljub nekakšnemu tekmovanju in drugačnemu poslanstvu s knjižnicami mreže Cuyahoga County sodeluje pri medknjižnični izposoji. Mreža Cuyahoga County je namreč, po besedah mojega mentorja, bolj usmerjena v uporabnike, ki si knjižnico lahko privoščijo in se z avtomobilom pripeljejo do nje, na kar

kažejo redkeje posejane velike knjižnice z velikimi parkirišči. Drugače pa je namen mreže Clevenet, kamor sodi tudi Cleveland Public Library, v kateri sem opravljala prakso, dostopnost, tako ima več kot 30 podružnic, ki so od središča Clevelanda tudi precej oddaljene, dostop do njih pa naj bi bil omogočen peš. Samo

Knjižne police v Cleveland Public Library, ki so namenjene knjigam, ki bodo izposojene v druge knjižnične podružnice

delovanje centralne knjižnice (»Main Library«), kjer sem opravljala prakso, je zelo specializirano. Knjižnica je namreč razdeljena v precej oddelkov, ki pokrivajo različne tematike, od leposlovja za otroke, tujih jezikov, zgodovine, fotografij do oddelka za digitalizacijo, prezervacijo in popravljanje gradiva, medknjižnično izposajo ter seveda katalogizacijo. Razdeljenost v oddelke je do neke mere

podobna Mestni knjižnici Ljubljana, kjer je prav tako skupen oddelek za katalogizacijo. Nekatere stvari pa se po mojem mnenju razlikujejo, saj je pri nas redko, da bi splošna knjižnica imela svoj oddelek za digitalizacijo, prav tako pa je pri nas manjši poudarek na medknjižnični izposoji, ki je tudi plačljiva, medtem ko je v Cleveland Public Library to ena izmed osrednjih storitev, kar po mojem mnenju knjižnico zelo približuje njenim uporabnikom.

Hvaležna sem za vsa poznanstva, ki so se v tem času spletla, za vse podeljene izkušnje in pričevanja, za vse predano znanje ter spoznavanje drugačne kulture in načina delovanja. Izkušnja je bila neprecenljiva in zanjo sem neizmerno hvaležna. Prav vsakemu privoščim, da kdaj doživi kaj podobnega.

Recenzija

THE MORE THINGS CHANGE THE MORE THEY STAY THE SAME

Piše: Dominik Lenarčič

Andrej Blatnik:

Knjige na poti

LUD Literatura (Novi pristopi), 2023

Dr. Andreja Blatnika gotovo vsi poznamo kot iskriivega profesorja knjižnih ved. Nekateri od nas so ga morda srečali tudi v drugih s knjigo povezanih vlogah: kot sodobnega slovenskega pisatelja, esejista, literarnega kritika, urednika, organizatorja literarnih festivalov, morda celo kot bralca. Knjige na poti, Blatnikova zdaj že šesta zbirka esejev (in peta, izdana pri LUD Literaturi), avtorja in njegovo delo predstavi v skoraj vseh teh ozirih.

Zbirka vsebuje 22 esejev. Ti niso formalno razdeljeni v vsebinske sklope, vendar je med njimi kljub temu mogoče potegniti grobo tematsko ločnico. V »prvem delu«,

za katerega lahko rečemo, da obsega prvih 12 esejev, Blatnik spregovori kot poznavalec založniške in knjigotrške panoge ter opazovalec dogajanja v slovenskem kulturnem prostoru. Teme, ki jih med drugim načenna, so gmotni in družbeni položaj umetnika, tiskovne konference ob izidu knjig, izginule TV oddaje o knjigah ter obstoj slovenskih založnikov. Tiste, ki so Blatnikove eseje že brali ali poslušali njegova predavanja, zna med listanjem obiti občutek »že slišane«. Kot priznava avtor sam v prvih vrsticah, knjigo sestavljajo nekateri že objavljeni prispevki, posodobljeni v skladu s spremembami v družbi in tehnologiji. Nekajkrat so recimo omenjeni koronavirus, ChatGPT in (v času izida še prihajajoč) nastop Slovenije kot častne gostje na Frankfurtškem knjižnem sejmu. *Cinik bi morda dodal*, da je ta občutek tudi rezultat tega, da se slovenska knjiga in kultura po vseh teh letih in spremembah še vedno soočata z istimi težavami. Oziroma kot poje Bon Jovi: »The more things change the more they stay the same«.

Ampak, ali stvari res ostajajo enake? Morda je tak vtis bolj rezultat tega, da Blatnik v esejih načenna že obravnavane probleme in ne pride do bistveno drugačnih zaključkov kot prej. V eseju o današnji vlogi avtorja v založniškem krogu recimo omeni ChatGPT in nevarnost generativne AI za umetnost, a se njegovemu vplivu na avtorja kot

ustvarjalca vsebin ne posveča – esej zgolj ponovi anekdoto o prevajalcu drame, ki ni bil povabljen na ponovno uprizoritev le-te, in pride do ugotovitve, kako nepogrešljiv je avtor/prevajalec dela. Eseji so torej resda posodobljeni, a ne toliko, da bi ponudili kakšen nov uvid, kar se mi zdi zamujena priložnost.

V esejih prvega dela se mešata grenkoba kot posledica razočaranja nad slabim stanjem panoge in nostalgija za »dobrimi starimi časi« v založništvu ter nepozabnimi izkušnjami v tujini. Ko Blatnik spregovori o slednjih, se mi zdi, da je njegovo pisanje najmočnejše, saj se pokaže njegova pripovedovalska spretnost. Strokovneje obarvani eseji imajo sicer študijsko-raziskovalno vrednost, a različni odtenki razočaranja v njih ob preveliki izpostavljenosti lahko pripomorejo k občutku ravnodušnosti pri bralcu, češ, če je vse še vedno tako slabo in ni vidnih znakov izboljšanja, zakaj bi nam bilo sploh še mar? To je vprašanje, na katerega Blatnik na tej točki v knjigi še ne ponudi odgovora.

Toliko o prvem delu. V drugem delu (zadnjih 10 esejev) Blatnika medtem spoznamo predvsem kot bralca – razmišljanja o založništvu se začnejo umikati esejem o delih bratov Strugacki, Josepha Conrada, Evalda Flisarja in drugih. Razočaranje in nostalgija tu dasta prednost fascinaciji nad kvalitetnimi knjižnimi deli tujih in domačih avtorjev. V prvem delu se je Blatnik prikazal kot

pripovedovalec, v drugem pa se prikaže še kot literarni teoretik in svojevrsten knjižni promotor. Eseg, v katerem piše o romanu *Piknik na robu ceste*, njegovi adaptaciji in ponovnemu odkrivanju obeh, se hkrati bere kot povzetek odlik obeh del in prepričljivo priporočilo za branje/ogled (sam sem si recimo že priskrbel svoj izvod knjige). Sklop zaključita eseja o prisotnosti na družbenih omrežjih in o avtorjevih uredniških izkušnjah. Zanju se zaradi ponovne prisotnosti prej omenjene grenkobe resda zdi, da spadata bolj v prvi sklop, a sta začinjena z dovolj humorja in osebnimi anekdotami, da se lahko bralec z manjšo toleranco do strokovnega negotovanja lažje prebije do konca knjige.

V zadnjem esejju Blatnik končno načne vprašanje opozarjanja na usihanje bralne kulture in založništva ter vpliv morebitnega negativizma na bralce. Njegov odgovor je nedokončen, z odtenki fatalizma v smislu, družbeni pomen knjig, književnosti in branja se morda zmanjšuje, to bomo pač mi v knjižnem polju sprejeli in se ali zadovoljili z manjšo vlogo ali pa se usmerili v drugo dejavnost. Kljub vsemu ugotavlja, da so (slovenske) knjige še vedno priljubljene in da ljudje branju še vedno pripisujejo neko veljavo. Tega nista spremenili ne digitalizacija, ne epidemija, pravzaprav se zdi, da sta njun pomen še okrepili. *The more things change the more they stay the same.* Blatnik zaključuje z mislijo, da

bralno dejanje učinkuje na bralca in da le-to ustvarja skupnosti, nekaj, kar bomo ljudje, tudi Slovenci, vedno potrebovali. To, da ima branje posebno moč, je avtor dokazal z eseji v drugem delu zbirke, s tem pa je posredno odgovoril tudi na vprašanje, zakaj naj bi nam bilo mar za (slovensko) knjigo: ker jo potrebujemo in jo bomo vedno potrebovali.

Ob zaključni refleksiji se moram soočiti z vprašanjem, ki bi mi ga morda zastavili tudi vi: mora biti strokovno pisanje nujno zabavno ali vsaj pozitivno naravnano? Ne, seveda ne. Kot opozarja Blatnik sam, je nujna določena mera kritičnosti. Se pa vsaj meni zdi, da bolj pozitiven pristop pomaga popestriti vsebino in hkrati bralcu omogoča spremljanje pogovora o resnejših stvareh. Glede pričujoče knjige bom rekel naslednje: Knjige na poti nagovarjajo širok spekter ljudi, od študentov bibliotekarstva in prekaljenih založnikov do zahtevnejših bralcev leposlovja in literarnih teoretikov. Tako rekoč: ima nekaj za vsakogar. Nekateri eseji (se opravičujem za kliše) bodo bralca morda nagovorili bolj kot drugi, a to je neizbežna resnica knjižne recepcije – saj ne, da bi od avtorja zahteval, da bi bilo drugače. Blatnik je pronicljiv strokovni pisec, ki zna v svoje pisanje injicirati dobro mero humorja, čeprav je ta včasih bolj trpke narave, širok nabor obravnavanih tem pa kaže na njegov svetovljanski značaj. V pričujoči zbirki žal nemalokrat umanjka bolj poglobljen

razmislek o stvarnejših družbenih in tehnoloških spremembah in vplivu le-teh na razmere. To ni le graja, ampak je tudi priložnost. Zdaj, ko je Slovenija uspešno prestala Frankfurt, se odpirajo nove možnosti za razmislek o prihodnosti slovenske knjige in založništva. O tem se bo zagotovo še pisalo. Upajmo le, da bodo ti novi zapisi bolj optimistični ...

Poročilo

EKSKURZIJA V FRANKFURT

Piše: Luka Oprešnik

Ob priložnosti Slovenije kot častne gostje Frankfurtskega knjižnega sejma, smo se študenti z Oddelka za primerjalno književnost in literarno teorijo, Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo ter Oddelka za prevajalstvo med 18. in 22. oktobrom mudili na strokovni ekskurziji v Frankfurtu. Frankfurt (ob Majni, da ga ločimo od skrajno vzhodno ležečega Frankfurta ob Odri) ima poleg sejmarske tudi bogato politično in bančniško zgodovino. Med leti 855 in 1792 je bil volilno mesto cesarjev Svetega rimskega cesarstva nemške narodnosti, kljub temu, da je bil uraden sedež večino tega obdobja v dvesto kilometrov oddaljenemu Aachnu. Sploh pa je večino časa Frankfurt zunaj kot znotraj raznih političnih zvez ohranjal svojo avtonomijo in tudi med hladno vojno veljal za nevtralno območje. K temu je seveda pripomogla močna bančniška panoga, ki je še danes ena izmed pglavitnih dejavnosti mesta in razlog, da je Frankfurt še danes verjetno najbogatejše evropsko mesto. Med drugim se v Frankfurtu nahaja tudi sedež Evropske centralne

banke, Nemške zvezne banke in kopice velikih komercialnih bank. Morda najpomembnejši vpliv na skozi vso zgodovino prisoten poseben politični status mesta pa je imelo sejmarstvo, ki ima svoje začetke že v srednjem veku. Frankfurt je postal pomembno sejmarstvo središče predvsem zaradi svoje dobre geografske pozicije, reki Majna in Ren sta mesto povezovali s severnimi predeli Nemčije, tukaj pa so se srečale tudi pomembne ceste, ki so mesto povezovali z južnejšimi predeli Nemčije, kot tudi z Italijo in Balkanom. Na sejmu naj bi se rodilo tudi bančništvo, ker je to bila prva lokacija, kjer je bila možna menjava tujih valut. Sejmarstvo pa je logično spodbudilo tudi razvoj transporta, ki velja za tretji steber frankfurtskega gospodarstva.

Skozi vso zgodovino tega območja je pomembno vlogo igrala tudi knjiga. Nedaleč od Frankfurta, v mestu Mainz, se je okoli leta 1400 namreč rodil izumitelj premičnega tiska Johannes Gutenberg. Nekje v štiridesetih je pričel z realizacijo svoje zamisli in nekje do leta 1450 je tiskarski obrat deloval s polno paro. Mainz je bil tudi prva postojanka naše ekskurzije. V bližini impozantne majnske katedrale svetega Martina smo si namreč ogledali Gutenbergov muzej tiska, kjer smo lahko videli nabor pripomočkov za tisk, zbirko tiskarskih strojev iz vseh obdobj, ki so kazali na razvoj panoge, in seveda Gutenbergova

sveta pisma, najpomembnejše, najdražje in tudi najbolj varovane artefakte tega muzeja. Za nas pa so pripravili tudi kratek izobraževalni film o Gutenbergovem življenju in demonstracijo delovanja replike Gutenbergovega tiskarskega stroja iz 19. stoletja.

Verjetno najstarejši, danes pa tudi največji knjižni sejem se je v obliki, kot jo poznamo danes, izoblikoval leta 1949, na pobudo nemških založnikov, knjigarjev in tiskarjev. Takrat se je skozi pet dni predstavilo 205 razstavljalcev. Skozi leta so se sejmu postopoma pridruževali še razstavljalci iz drugih držav s celega sveta, njegova pomembnost pa je s tem rasla. Osnovnemu razstavnemu programu so organizatorji počasi dodajali še druge vsebine, recimo poslovne dogovore in prodajo avtorskih pravic, strokovna srečanja in kulturni program. Leta 1988 so pričeli s programom države častne gostje, v okviru katerega se je predstavilo že okoli 37 držav. Med temi se jih je le peščica uspela predstaviti več kot enkrat, to so bile Francija, Španija, Flandrija in Nizozemska, Brazilija ter Italija, ki se bo drugič predstavila oktobra naslednje leto. Raziskave nacionalnih založniških trgov pred in po gostovanju na Frankfurtskem sejmu, ob upoštevanju narave predstavitve same, kažejo, da so uspeli nekatere manjše države, ki po velikosti trga približno ustrezajo slovenskim razmeram, predstavitev dobro izkoristiti, kar se kaže predvsem

v povečani prepoznavnosti in izvozu kulturnih vsebin (beri avtorskih pravic), posledično pa tudi rasti založniškega sektorja. Slovenija, ki se ponaša z relativno dobro aktivno založniško teorijo in raziskovanjem, je ta dejstva seveda preučila in vzela v zakup, ko se je odločala, ali ponudbo za gostovanje sploh sprejeti in pozneje, ko je bilo po pozitivni odločitvi treba pripraviti tudi celoten program, ki poleg samih dogodkov, kjer so naši avtorji predstavljali slovensko knjižno produkcijo, obsega tudi spodbujanje prevodov (predvsem v nemščino) in čim večjega stika z nemško javnostjo, v obliki literarnih turnej in drugih kulturnih dogodkov ter seveda čim večje prisotnosti v časopisih in drugih medijih.

S tem znanjem in seveda tudi določenimi pričakovanji smo se študenti smeri, ki se ključno dotikajo založniške panoge, po obisku muzeja tiska odpravili na sejem. Verjetno nas je večina za svojo prvo postojanko izbrala prav slovenski paviljon. Iskreno je bil to tudi edini prostor, kjer si se lahko resnično odpočil. Ko potuješ pač moraš poiskati kraj, ki bo v tem času nadomestil dom. Kaj kmalu pa smo se porazgubili po ogromnem sejmišču, vseh njegovih dvoranh, hodnikih, restavracijah in kavarnah, si ogledali stojnice razstavljalcev ali prisedli k enemu izmed številnih dogodkov. Po približno petih urah sejma smo se utrujeni in sestradani odpeljali do

hotela in se namestili v sobe, večer pa smo preživeli vsak po svojih interesih.

Petek se je za nas začel že dokaj zgodaj, ob 9. uri smo bili namreč dogovorjeni za ogled Osrednje mestne knjižnice, zato smo morali pravočasno zajtrkovati in se odpraviti iz hotela. V knjižnici so nas sprejeli direktorica knjižnice in njeni trije sodelavci. Naš ogled je bil razdeljen na dva dela. V prvem so nam predstavili nekaj osnovnih dejstev o knjižnici, njenih enotah, zaposlenih, o gradivu, ki ga dajejo

omogočijo tudi, da se postavijo v vlogo kritičarjev in podelijo nagrade za naj knjige in videoigre in še mnogo več. Aktivnost, ki zanima tako mlade kot odrasle, pa je program robotike in programiranja, ki se ga lahko udeležijo vsi člani knjižnice. Med storitvami je tudi čisto nov studio, opremljen z mešalko, računalnikom ter vsem drugim potrebnim za snemanje oddaj, podkastov in glasbe, ki je prav tako na voljo vsem, da ga rezervirajo in v njem ustvarjajo,

v izposajo ter o aktivnostih, projektih in dogodkih, ki jih (so)organizirajo in gostijo v svojih prostorih. Vse vidike njihovega delovanja pa povezuje koncept tretjega prostora, prostora, ki poleg doma in službe predstavlja mesto, kjer se posamezniki počutijo udobno, domače in sprejeto in kjer se iz posameznikov oblikuje skupnost. Na tem področju je izstopal bogat program aktivnosti za otroke in mladino, v okviru katerega organizirajo bralne urice, kamishibai, eksperimentalne delavnice, kjer mladim

edini pogoj je predhodno kratko izobraževanje. Studio se dopolnjuje tudi z bogato knjižnico glasbenih inštrumentov in knjižnico reči. Bogato je opremljen tudi njihov glasbeni oddelek, ki ponuja obilico zgoščenk glasbe vseh zvrsti, pa tudi obsežno zbirko notne literature. Del svoje predstavitve so namenili tudi poročilu o prilagoditvah delovanja v času pandemije ter njenim vplivom na obisk in izposajo. Povemo lahko, da se niso posluževali nobenih metod, ki se jih niso tudi slovenske knjižnice. Obisk in

izposoja sta sicer nekoliko upadla, vendar se oboje vrača na stare tirnice. Nekoliko nas je presenetil njihov delovni čas, knjižnica se namreč odpre šele ob deseti uri in je odprta vse do devetnajstih. Za primerjavo, Knjižnica Otona Župančiča, ki opravlja v Ljubljani primerljivo vlogo, je med tednom odprta od osme zjutraj do osme zvečer. V drugem delu je sledilo vodstvo po knjižnici v treh skupinah, vsako od teh pa je vodil en izmed zaposlenih. Posebej nas je navdušil njihov sistem za avtomatsko vračilo gradiva, ki sestoji iz okenca za vračilo na zunanjem delu stavbe, dvigala, ki knjige dostavi v kletne prostore, kjer jih avtomat skenira in nato ustrezno razvrsti v zaboje. Videti sistem v akciji je izjemno zanimivo in zabavno. Pozornejši bibliotekarji pa so med vijuganjem med policami opazili še eno posebnost, klasifikacijo in postavitve gradiva, knjižnica namreč za postavitve ne uporablja sistema univerzalne decimalne klasifikacije, temveč svojo interno klasifikacijo, s katero nismo bili najbolj zadovoljni. Vse tri skupine smo se ponovno zbrale v eni izmed odprtih učilnic, kjer so nas pričakali kava, čaj, piškoti in še kaj. Odlična priložnost, da smo se odpočili in nabrali nove energije, medtem pa s kolegi izmenjali mnenja o videnem in slišnem.

Okoli dvanajste ure smo prispeli na sejmišče in se razkropili. Ob pol tretji uri pa se nas je nekaj ponovno zbralo v slovenskem paviljonu, kjer smo se sestali

s študentkami založništva iz Amsterdama. Za začetek nam je asistent Jaka Gerčar predstavil zasnovo slovenskega paviljona in nam razkazal njegove najzanimivejše dele, nato pa smo se razdelili v mešane skupine dveh do štirih študentov ter se sprehodili v dvorano 4.1, kjer so bile stojnice nizozemskih in slovenskih založnikov. S kolegicami iz Amsterdama smo tako spregovorili o slovenskem knjižnem trgu, naši produkciji in upih za prihodnost, ki jih polagamo v gostovanje na sejmu, kolegice pa so nam predstavile nizozemske založnike, specifične njihove produkcije, pa tudi založbe in delo, ki ga v okviru študijske prakse trenutno opravljajo. Primerjali smo tudi študij založništva v Sloveniji in na Nizozemskem, kjer obstaja le kot magistrski študij, na katerega pa se lahko brez diferencialnih izpitov vpiše kdorkoli, ki opravi sprejemni izpit, na katerem je treba pokazati predvsem znanje jezika in bralno razumevanje. Sam študij traja leto in pol, pri čemer prvo leto poslušajo samo teorijo, nato pa sledi kar šest mesecev prakse na eni izmed založb, kjer lahko spremljajo produkcijo knjižnega naslova od začetka do izdaje, ali literarnih agencij.

Do zaprtja sejma smo ponovno imeli možnost, da poljubno obiščemo dvorane in predavanja. Okoli šeste zvečer smo se odpravili v stari center mesta, kjer nam je kolega s primerjalne književnosti Gašper Stražišar, ki je

med drugim tudi certificiran vodnik, odstrl pogled na zanimivo zgodovino in arhitekturo Frankfurta. Ogled smo začeli

pri Frankfurtski katedrali, kjer se za estetsko prevlado bojujeta romanika in gotika, od tam pa smo se sprehodili po mestnem jedru, v katerem prevladuje čisti srednjeveški slog. Najbolj nas je presenetilo dejstvo, da gre za replike,

ki so jih gradili vse od bombardiranja med drugo svetovno vojno. Ustavili smo se tudi na mestnem trgu, kjer smo imeli pogled na evangeličansko cerkev svetega Nikolaja in na mestno hišo Römer. Ogled smo končali pri cerkvi svetega Pavla, ki preseneča s svojo ovalno zasnovo. Danes deluje kot koncertna dvorana. Po ogledu smo se vrnili do sejmišča, kjer je čakal avtobus, ki nas je peljal do hotela.

V soboto smo se po zajtrku odpravili naravnost do sejmišča, tam pa smo se razkropili vsak v svojo smer, nekateri na stojnice in sejemske dogodke, drugi raziskovat mesto na lastno pest. Zvečer smo se ponovno zbrali in se odpravili v center mesta, kjer smo imeli še en voden ogled, tokrat bolj kulturno in literarno obarvan. Ogledali smo si kip Goetheja, kip Gutenberga, staro operno hišo,

ostanek berlinskega zidu in takoj zraven še Goethejevo rojstno hišo, ki je bila kot mnoge stavbe med drugo svetovno vojno

bombardirana in nato obnovljena do potankosti.

V nedeljo smo po zajtrku pripravili prtljago in se odjavili iz hotela, nato pa smo se še zadnjič, podali na sejem. Nekateri smo nedeljsko zatišje sejmskih dogodkov

izkoristili za obisk muzeja romantike in notranjosti Goethejeve hiše. Z obilico interaktivnih vsebin je bil muzej odlična priložnost za osvežitev znanja o tem pomembnem obdobju, ne samo v literaturi, pač pa v umetnosti na sploh, kot na to opozarja intermedijsko zasnovana razstava. Zadnje dejanje našega obiska Frankfurtskega sejma je bila udeležba na predaji štafete častni gostji naslednjega leta, Italiji. Ob koncu dogajanja se nas je vseh polotila melanholija, ker je bilo dogodka, o katerem smo intenzivno brali in poslušali preteklo leto ali dve, nenadoma konec. Počasi smo se pobrali in odšli proti izhodu. Pred sejmiščem pa nas je že pričakoval avtobus in z njim napoved deset ur trajajoče nočne vožnje domov.

